

Oikeusministeriölle

OM 1/39/2014

Lausunto: Summaaristen riita-asioiden käsittelyn kehittäminen

SUMMAARISTEN RIITA-ASIOIDEN SIIRTO ULOSOTTOVIRANOMAISEN VAHVISTUSMENETTELYYN KANNATETTAVAA

Finanssialan Keskusliitto (FK) kannattaa summaaristen asioiden käsittelyn kehittämistä ehdotettuun suuntaan eli saatavien perinnässä noudatettavaan joustavaan, kustannustehokkaaseen ja moderniin toimintatapaan. Velkojien näkökulmasta olisi merkittävä helpotus, jos sekä saatavan vahvistuksen että täytäntöönpanon saa samalta viranomaiselta yhdessä menettelyssä.

Kevennetty tiedoksiantomenettely tarvitaan käyttöön ehdotettua laajemmin. Velkojien aidot kustannussäästöt ovat vaarassa jäädä olemattomiksi, mikäli soveltamisala rajataan ehdotetulla tavalla enintään 1 000 euron suuruisiin saataviin.

Sähköistä asiointia perintäprosessissa edistettävä joka tapauksessa riippumatta summaaristen riita-asioiden tulevasta käsittelypaikasta.

1 Summaaristen asioiden siirto ulosottoviranomaisen vahvistusmenettelyyn välttämätöntä

Finanssialan Keskusliitto kannattaa summaaristen asioiden käsittelyn kehittämistä syksyllä 2014 julkaistussa selvityksessä ehdotettuun suuntaan eli saatavien perinnässä noudatettavaan joustavaan, kustannustehokkaaseen ja nykyaikaiseen toimintatapaan (Summaaristen riita-asioiden käsittelyn kehittäminen, oikeusministeriön julkaisu 52/2014, Selvityksiä ja ohjeita). Velkojien näkökulmasta on merkittävä helpotus, jos sekä saatavan vahvistuksen että täytäntöönpanon saa samalta viranomaiselta ja jos velkomusasian voi hoitaa saman viranomaisen kanssa alusta loppuun.

Velkojien ja velallisen yhteinen etu on, että riidattomien saatavien perintään olisi käytettävissä mahdollisimman selkeä, yksinkertainen ja tehokas menettely, jossa on mahdollisimman vähän työvaiheita. Selvityksessä ehdotettu saatavan vahvistusmenettely vastaa FK:n näkemyksen mukaan hyvin näitä tavoitteita. Mikäli asia on osittain riitainen, on luonnollisesti turvattava kummankin osapuolen oikeus viedä asia täysimittaiseen tuomioistuinkäsittelyyn. Myös nämä näkökohdat on huomioitu selvityksessä asianmukaisesti.

Velkojien näkökulmasta on tärkeää, että ulosottoviranomaisen vahvistusmenettelyn piiriin kuuluvat jatkossa kaikki nykyisessä summaarisessa menettelyssä käsiteltävät asiat. Summaaristen velkomusasioiden lisäksi summaarisessa menettelyssä tulee voida ratkaista myös kiinnityspantteihin ja muihin vakuuksiin liittyvät asiat sekä juokseviin sitoumuksiin perustuvat asiat. Jotta kustannussäästöjä on mahdollista saavuttaa, soveltamisalan on oltava mahdollisimman laaja.

Summaaristen asioiden käsittelyn siirtämisen aikataulu on riippuvainen sekä lainsäädännön valmistelun että tietojärjestelmämuutosten toteuttamisesta. Selvityksen mukaan ehdotettu

vahvistusmenettely olisi mahdollista ottaa käyttöön aikaisintaan vuoden 2017 alussa tai sen puolivälissä. FK:n näkemyksen mukaan uusi vahvistusmenettely on otettava käyttöön viipymättä uudenlaisen menettelyn ja tietojärjestelmien huolellisesta suunnittelusta kuitenkin tinkimättä.

2 Kevennetty tiedoksiantomenettely käyttöön ehdotettua laajemmin

Yksi selvityksen keskeisistä ehdotuksista liittyy tiedoksiantomenettelyn keventämiseen. Selvitysmiehet ehdottavat tavallisen postitiedoksiannon käyttöönottoa sekä kansalaisten asiointitilin hyödyntämistä riidattomien velkomusasioiden tiedoksiannossa enintään 1 000 euron suuruisen pääomavaatimusten osalta. Tavoitteena on tiedoksiantomenettelyn keventäminen nykyisestään. FK suhtautuu ehdotuksiin myönteisesti ja arvioi ehdotetut uudet tiedoksiantotavat nykyaikaisiksi ja käytännöllisiksi.

FK kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että kevennettyä tiedoksiantoa voidaan hyödyntää ehdotusten mukaan ainoastaan suhteellisen pienissä saatavissa. Soveltamisalan rajaaminen enintään 1 000 euron suuruisiin saataviin rajaisi väistämättä suuren osan esimerkiksi pankkien myöntämistä luottosaatavista menettelyn ulkopuolelle. Soveltamisalan laajentaminen onkin FK:n näkemyksen mukaan välttämätöntä, jotta ehdotuksen tavoitteet voidaan saavuttaa täysimääräisesti. Ilman tätä velkojien aidot kustannussäästöt ovat vaarassa jäädä olemattomiksi. Tarkoituksenmukaisena soveltamisalana kevennetylle tiedoksiantomenettelylle voidaan pitää esimerkiksi enintään 5 000 euron suuruisia saatavia.

Tiedoksiannon keventämisen vaikutuksia velallisen oikeusturvan kannalta ehdotetaan lievennettäväksi pidentämällä takaisinsaantiaikaa ja myöhentämällä maksuhäiriömerkinnän syntymistä. Nämä lievennykset tulevat luonnollisesti velallisen suojaksi myös tilanteessa, jossa olisi kyse euromäärältään hieman suuremmasta saatavasta.

FK yhtyy selvitysmiesten näkemykseen siitä, että tiedoksiantotapoja on kehitettävä riippumatta siitä, mikä on summaaristen riita-asioiden tuleva käsittelypaikka.

3 Sähköistä asiointia perintäprosessissa edistettävä

FK pitää valitettavana, mikäli summaaristen riita-asioiden siirtoa käräjäoikeuksilta ulosottoviranomaisen vahvistusmenettelyyn ei toteuteta. Nykyistä menettelyä on mahdollista tehostaa tiettyyn rajaan saakka, mutta todelliset tehokkuusedut ja hyödyt saavutetaan vasta siirtymällä aidosti uudenlaiseen menettelyyn.

Riippumatta summaaristen riita-asioiden tulevasta käsittelypaikasta, sähköisen asioinnin kehittäminen edelleen on joka tapauksessa tärkeää. Lainsäädännön ja menettelyjen uudistamisessa on tähdättävä kokonaisuudessaan sähköisessä muodossa olevaan perintäprosessiin.

Selvityksessä esitetään yhtenä keinona konekielisen ja sähköisen asioinnin edistämiseksi, että velvollisuutta esittää juokseva velkakirja tai muu sitoumus rajoitettaisiin vain sellaisiin tapauksiin, joissa ulosottoviranomainen jostain erityisestä syystä sitä vaatii. Velvollisuus esittää juokseva sitoumus silloin, kun siihen ei ole asiallista tarvetta, estää tarpeettomasti sähköisen asioinnin käyttöä. FK pitää ehdotusta erittäin tervetulleena. Voimassa oleva oikeudenkäymiskaaren ja ulosottokaaren säännökset juoksevien sitoumusten esittämisvelvollisuudesta lisäävät väistämättä prosessin kustannuksia. Esittämisvelvollisuudesta luopuminen tehostaisi perintäprosessia ja lisäisi kustannustehokkuutta kaikkien osapuolten näkökulmasta.

FK pitää välttämättömänä, että ehdotetut lainsäädäntömuutokset sähköisen asioinnin edistämiseksi ja sitoumusten esittämisvelvollisuudesta luopumiseksi toteutetaan siitä riippumatta, minkälaisessa menettelyssä summaarisia riita-asioita jatkossa käsitellään. Velkakirjojen ja muiden luotto- ja vakuusasiakirjojen esittämisvelvollisuudesta luopumisen tulee koskea sekä saatavan vahvistamis- että täytäntöönpanovaihetta.

Perintäprosessin sähköistämistä on mahdollista edistää myös muilla keinoin. Nykyisellään velkojat voivat esimerkiksi hyödyntää konekielistä haastehakemusta ainoastaan rajallisesti, koska järjestelmä on rakennettu lähinnä laskusaatavia yms. ajatellen niin, että perinnän kohteena on yksi velallinen ja yksi velka. Ulosottomenettelyä ei ole myöskään mahdollista hoitaa kokonaan sähköisesti niissä tilanteissa, joissa velalliset on tuomittu alun perin yhteisvastuullisesti ja joissa ulosottohakemus uudistetaan ainoastaan yksittäisen velallisen osalta. Onkin tärkeää, että jatkossa sähköistä asiointia kaikissa perintäprosessin vaiheissa kehitetään ottaen huomioon saatavien monimuotoisuus. Lisäksi sähköistä asiointia on mahdollista kehittää edelleen sähköisen tuomiorekisterin käyttöalaa laajentamalla.

FINANSSIALAN KESKUSLIITTO

Lea Mäntyniemi
johtaja